

Glücklich, Julius

Řád práva vedení po rozsudku a stáném právu, o dědictví i na dědiny zápisný, pro nezprávu, o listech obranních

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 109-122

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126544>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

předse nález neb vajpověd byla mezi neb syny neb poručníky neb nápadníky obojí strany učiněna, aby lidé dále nebyli ke škodám a outratám strojeni. A kdož by k tomu spravedlnost míti chtěl, má druhou stranu k tomu, kohož by se dotýkalo (nedadouc letuom zemským projítí)^a k jistému dni od toho soudu, kdež by pře byla, obe-slati. A což by tu koli bylo tak mezi stranami, buď dědici neb nápadníky a poručníky nalezeno a vypovědíno, aby se každá strana podlé toho byla povinna zachovati a tomu všemu dosti učiniti.

* *Nezměněn.*

a V. Budovec podtrhuje v B nedadouc letuom zemským projítí a při-pojuje: NB.

D XVIII*.

Jestliže by se kdo k listu nebo k kšaftu čímu znal, že jej má, a před soudem že by toho přel a chtěl za to spraviti, že ho nemá, nemá ku přísaze připuštěn býti, poněvadž se jest prvé znal, že to má. Tehdy z čehož by byl pohnán pro ten list neb kšaft, má to býti na něm přisouzeno.

* *Nezměněn.*

Řád^a práva vedení po rozsudku a stáném právu, o dědictví i na dědiny zápisný, pro nezprávu, o listech obranních^b.

D XIX*.

Obdrží-li^a kdo při soudem neb stáným právem o dědictví, a nebylo-li byť jemu to dědictví v času nálezem vyměřeným a po právu stáném ve dvou nedělích postoupeno, má do Prahy přijeti neb poslati a od starosty žádati komorníka na úmluvu. A starosta má tu úmluvu do registr zapsati a komorníka na tu úmluvu poslati. A nebude-li mu podlé té úmluvy ve dvou nedělích postoupeno^z, má zase do Prahy přijeti anebo poslati na svém místě k úředníkuom ke dskám a má žádati zvodu. A úředníci mají jej listem po komorníku v ty dědiny zvésti. I bude-li chtíti ten, na kohož se zvod vztahuje^b, za zvod přijíti aneb nepřijíti, to aby témuž komorníkovi oznámil. A komorník zase, vrátě se k ouřadu, přijme-li

za zvod, má relací ke dskám učiniti a ten zvod zapsati^a. Pakli by nepřijal, tehdy má při ouřadu oznámiti, že jest nepřijal. A jeden z úředníkův, kterýmž zvodové náležejí, má toho, kdož na zvod žádal, s komorníkem v dědiny (na kteréž se vede) zvésti, a vrátě se k ouřadu, má hned ten zvod (učině relací) zapsati dáti. A nepostoupí-li mu těch dědin, které jest vysoudil, po tom zvodu, má zase po dvou nedělich do Prahy k úředníkuom přijeti anebo poslati a má žádati obranního listu^c. A úředníci mají mu dáti a toho listu pamět u desk zapsati, kterého dne ten list vyšel jesti. A původ vezma ten obranní list, má jej k ouřadu nejvyššího purkrabství pražského dodati a druhého listu obranního při témž ouřadu vyžádati. A purkrabě pražský má s tím listem obranním poslati osobu dobře zachovalou, na to přisežnou s tím, kdož jest ty dědiny obdržal, a má jej v skutečné držení uvesti. Pakli by vždy tomu dědiny nebyly postoupeny po tom obranním listu aneb po uvedení úřadem nejvyššího purkrabí pražského, tehdy ten, kdož jest postoupiti nechtěl, odboj jest proti právu učinil^d. A na takového nejvyšší purkrabě pražský svou mocí táhnouti a tak se k němu, jakž o tom artykul o obhajování země a práva (D XLIX) to ukazuje, zachováno býti má^e.

* *Nezměněn.*

^a *V rukou a po straně:* M 39, Q 7, 1, E 17, D 20.

^b *V rukou a po straně:* O zvodích. Sněm léta 1610. *Viz dále a E X. Viz též M XLVI.*

^a *Za slovem zapsati jest znamení ¶, jež se u šádných přispisků neopakuje: snad tam měl přijíti nový odstavec, dále napsaný, který však byl předskrtnut.*

^a *V. Budovcem po straně v B:* 16.

^β *V. Budovcem v B nad nadpisem:* De executione rei indicatae. Haec autem actio in rem datur, quam sequitur D XXX actio in personam.

^γ *V. Budovcem po straně v B:* [1] Nespráva

2. Evictio

3. Gewehr

—
I.

O dědictví.

^δ *V. Budovcem po straně v B:* Starosta komorníka na úmluvu po 2 nedělich. Zvod listem po komorníku po 2 nedělich. Zvedení po jednom z ouředníků po 2 nedělich.

^ε *V. Budovcem po straně v B:* [O]branní listy dva, 1. od [d]esk, 2. od [n]ejvyššího purkrab[st]ví po 2 nedělich, [sum]mou 6 nedělí [k] proutahuom, [a]le po obran[n]ím listu již [ž]ádného proutahu není.

ζ *V. Budovcem po straně v B*: Odboj právu.

η *V. Budovcem na konci v B*: Nota: Na dědictví a o listy obranní termin jest 4 neděle, ale o summu po rozsudku neb stanném právu, neopatří-li ve 12 nedělích. pújde odhad. Require!

[*B rukou β*]:

**Sem náleží ty artykule, kteří proti liteře E X zapsán jest. (!)
Obzvláštní učiniti artykul.**

Nebyl-li by pak ten, na kohož se zvod vztahuje. doma zastížen nebyl (!) od komorníka, že má přece takový ouředníku neb zprávcí, neb rychtáři a konšelům v známost uvésti a jim jeho přispis na tom statku zanechatí, a oni neb on budou jemu to povinni neprodleně v známost uvésti¹.

¹ *Celý tento přípisek, napsaný v B rukou β, jest přeškrtnut, patrně proto, že s malými změnami slovními tvoří část artykule „O zvodích“ převzatého do E X ze sněmu 1610. Viz tam, též zde starý D XIX, pozn. ^b.*

D XX.

Listuové obranní^a (kteří^a po jistých zápisích právních, nápadních, dlužních věnných^b a jakýchžkoli, kteříž s komorníkem uvázání svědčí, vycházejí), ti^c od úředníkův menších po vyjití šesti^d neděl pořad zběhlých od uvázání s komorníkem vydávání býti mají. A jestli by ten, komuž by se v statek komorníkem uvázáno bylo, jaké příčiny a obrany proti tomu měl, má druhou stranu k jistému dni v těch šesti^e nedělích od uvázání nedadouce jim projítí^f před úředníky menší desk zemských obeslati a příčiny toho (proč dále list obranní vydáván býti nemá) ukázati. A pakli by neobeslal neb obešle žádně hodné příčiny neukázal, tehdy úředníci mají tomu, kdož se s komorníkem uvázal, list obranní vydati. A ten, kdož jest listu obrannímu^g překážku zoumyslně a zbytečně učinil a obeslavši příčiny neukázal, aby pokuty obeslanému třetí díl té summy (pro kterou jest se komorníkem uvázání stalo) nad to vajše propadl a při splacování té summy hlavní dal, a dokudž by mu nedal, nemá jemu těch dědin (v kteréž by se uvázal) postoupiti. A jestliže by úředníci menší (pro velikost pře) o to nemohli stranám konce učiniti, tehdy aby o to při nejprvnějším soudu zemským, který by najprv tehdáž držán byl, naučení^h vzali, aneb té pře na soud zemský podali. A Jich Mt. o to toho soudu naučení dáti, a byla-li by pře podána, konec o to učiniti mají proto, aby se lidem v spravedl-

nostech lidských průtahové nedáli a listové obranní pruochoď měli. A kdyby tak s uvážením list obranní vyšel, povinen jest již každý beze všeho odporu po listu obranním v skutečné držení⁸ pustiti. Než jestliže by kdo po uvázání s komorníkem listu obranního na statek sirotkuov těch, kteříž by let ani poručníkův neměli⁹, po jakémžkoli zápisu žádal, úředníci menší nemají toho listu obranního vydati až do soudu zemského najprvé příštího.

A tu budou-li chtíti při tom najprv příštím soudu úředníci a zprávece statku sirotčího aneb přátelé jich o to na soud zemský vznešení učiniti, toho budou míti vuoli. A pakli by nevznesli aneb vznesouce žádného opatření od J. Mtí. nedosáhli, tehdy hned po vyjití toho soudu má takovému list obranní vydán býti.

A což se také listův obranních po zápisích věnných dotýče, poněvadž ti bez uvázání s komorníkem vycházejí⁴, aby na lidi takovými listy obranními ukvapeno nebylo: protož aby každá vdova aneb kdož by její právo měl, prvé od úřadu desk zemských k šesti⁵ nedělům držitele dědin (na kterých takový zápis věnní jest) před úředníky pražské menší desk zemských, aby jí takové věno při deskách zemských položil a zaplatil, obeslal neb obeslala. A jestliže by týž držitel takové summy věnní na ten čas nepoložil a nezplatil, ani slušné příčiny, proč by tím povinen nebyl, neprovedl a neukázal, tehdy teprv takový list jí aneb právo její majícímu vydán býti a v statek bez odpornosti (podlé listu obranního) vpuštěno býti má. Než jestliže by která vdova po muži v statku zuostala a sirotci let ani poručníka neměli a nemajíc koho, aby jí věno dáno bylo, obsílati, tehdy má prvé vznešení na soud zemský o to učiniti a opatření svého žádati.

A kdož by po listu obranním čího statku v skutečné držení vešel, nemá takového statku plundrovati a škody na něm žádné na záhubu toho (číž statek jest) zoumysla činiti, než má toho podlé povahy téhož statku náležitě užívati. A pakli by kdo přes to čeho toho se dopustil a nenáležitě statek plundroval⁷ a hubil, tehdy číž statek jest, bude jej moci z toho před soud zemský ke dni úternímu obeslati. A co by toho (že jest jemu tím plundrováním škod zděláno) pokázal, bude povinen to podlé uznání soudu napravití^h.

^a Co se listuov obranních *tisk 1564*; listuové obranní *B*; *patrně v slově listuové opominulo přeškrtnouti* u.

b věnných má jen B připsáno rukou V. Budovce.

c vycházejí) dotýče tisk 1564; ty proměněno v ti.

d čtyř tisk 1564; šesti A i B.

e čtyřech tisk 1564; šesti A i B.

f nedaduce (A: nedadouc) jim projiti nemá tisk 1564.

g ke čtyřem tisk 1564; k šesti má jen A, v B patrně tato důsledná proměna přehlédnuta.

h A Jich Mt. mezi stranami (nepodávajíce té pře jinak k průvodu) konec a to učiniti mají tisk 1564; v B přeškrtnuto.

α V. Budovcem po straně v B: Listy obranní, svědčící jak dobývaní; doleji: 4 neděle.

β V. Budovcem po straně v B: Obrannímu listu kdož by bez příčiny odpíral, třetinu propadá.

γ V. Budovcem po straně v B: Naučení.

δ V. Budovcem po straně v B: Skutečné držení.

ε V. Budovcem po straně v B: Na sirotky poručníků nemajcí jak se obranní list dáva.

ζ V. Budovcem po straně v B: List obranní pro věno hned bez uvázaní s ko[morníkem] po 4 nedělích.

η V. Budovcem po straně v B: pokuta plundrování statku po obranním listu.

D XX. [A i B.]

Ten artykul^a sněmovní s řízením zemským jest srovnán, poněvadž více nic v sobě neměl mimo přidání k prvnějším ještě čtyřem nedělům dvou^b nedělí¹.

Sněm 1596².

a z sněmovní B.

b ještě dvou A.

¹ To se stalo opravami v D XX tisku 1504, o nichž viz před tím pozn. c, d, e, g.

² B: 1597; A: 1596. Vskutku běží o artykul sněmu 1596 drž. v středu po neděli Devítník a zavř. v středu po neděli Reminiscere (14./2.—13./3). O listech obranních: A jakož jest také od některých osob z stavův stížnost předkládána, která k zřízení zemským vyměřeno jest, aby po uvázaní s komorníkem listu obrannímu ve čtyřech nedělích pořád zběhlých odpíráno bylo, kterýžto čas že velmi krátký jest a lidé tudý pro krátkost času ke škodám velikým přicházejí: i považujíce toho všeho stavové, se vši bedlivostí na tom jsou se s J. Mtí. cí. poddané snesli, aby k těm předešle nařízeným čtyřem nedělům ještě dve neděle přidány byly tak, aby ten, kdož by (že list obranní po uvázaní s komorníkem vycházeti nemá) obslati chtěl, aby to k jistému dni nedadouc těm šesti nedělům projiti, učiniti mohl. Viz Sněmy české IX, str. 268.

D XXI^a.

Jestliže by puovod obdržal při soudem nebo stáným právem o kterou summu a nebyla by mu v času soudem vyměřeným a po stáném právu ve dvou nedělích dána od toho, na komž mu jest přisouzena neb stáné právo dáno, má přijeti k starostovi komorníčímu aneb poslati na svém místě a má žádati na úmluvu a bude mu dán komorník na úmluvu. A jestliže mu po té úmluvě ta summa ve dvou nedělích^β nebude dána, tehdy má přijeti neb poslati k úředníkuom ke dskám zemským a žádati, aby mu dáno bylo na zvod^γ. I mají jemu úředníci dáti list zvodní a s tím listem má komorník od úřadu jeti^α. I bude-li chtíti ten, na kohož se zvod vztahuje, za zvod přijíti anebo nepřijíti, to aby témuž komorníkovi oznámil; a komorník zase vrátě se k úřadu, přijme-li za zvod, má relací ke dskám učiniti a ten zvod zapsati dáti. Pakli by nepřijal, tehdy má při úřadu oznámiti, že jest nepřijal. A jeden z úředníkuov, kterýmž zvodové náležejí, má toho, kdož za zvod žádal, s komorkínem^δ v dědiny, na kteréž se vede, zvésti a vrátě se k úřadu zase, má ten zvod (učině relací) zapsati dáti. A nebyl-li by ten, na kohož se právo vede, doma nalezen, komorník při tom se tak zachovej, jakž v nadepsaném artykuli zapsáno stojí^a. Pakli by jemu po tom zvodu summa dána nebyla i s náklady, což k úřadu naložil, tehdy má zase po dvou nedělích přijeti neb poslati k starostovi a má vzíti komorníka na panování jedno toliko, a to po zvodu ve dvou nedělích pořád zběhlých^ε. A jestliže by mu pak summa vždy dána nebyla po tom panování, tehdy má hned po sv. Havle^b nebo po sv. Jiří po dvou nedělích zase k úředníkům ke dskám přijeti neb poslati a má žádati, aby mu byli listové dáni na odhádání^ζ. I budou jemu od místokomorníka taková listové ke čtyřem nedělům^η dáni. A v těch čtyřech nedělích, bude-li chtíti ten, na číž dědiny právo se vede, tomu odhádání^ς, kteréž se státi má, odpor učiniti, má prvé, nežli by místokomorník na ty dědiny (na kterýž den položen jest na odhádání) vyjeti měl, k úřadu purkrabství pražského přijeti aneb s listem pod svou pečeti poslati. A přijeda neb pošle list, má příčiny zejména, též i v listu při úřadu purkrabství pražského a též i před místokomorníkem, proč odhadovati nechce, dáti dopustiti, oznámiti a obeslání ke dvěma neděluom^θ vy-

žádati. A najvyšší purkrabě pražský aneb místo jeho držící má konečně v druhých dvou nedělích konec a místo oběma stranám o to učiniti. Pakli by pro velikost pře purkrabě o to nemohl stranám konce učiniti, tehdy aby o to vzal při najprvnějším soudu zemském od J. Mtí. panuov a vládyk na plném soudu zemském (kterýž by najprv teház držán byl) naučení¹, aneb té pře na soud zemský podal. A pakli by ten, na kohož se právo vede, těch příčin anebo příčiny, pro kteréž by odhadovati nedal², nepokázal, tehdy má tomu, kdož naň právo vede, pokuty třetí díl té summy jistinné (pro kterouž se vede) propadnouti, a ta pokuta propadená má hned jemu při též summě, pro níž se vede, odhádána býti. A také jestliže by kdo v těch čtyřech nedělích (tak, jakž se svrchu píše) nepřijel aneb neposlal a neoznámil, tehdy místokomorník má předse na odhádání puovodovi ke dni uloženému jeti a odhádání učiniti i se všemi náklady a outratami. A každý povinen jest po takovém odhádání puovoda v skutečné držení těch dědin (ničímž se nezastírajíc) vpustiti, a lidé aby jemu hned člověčenství slibovali. A když bude v skutečné držení³ vpuštěn, má ještě po osmi nedělích⁴, jakž následující artykul to vysvětluje⁵, k starostovi komorničímu přijeti a komorníka vzíti a poslední panování⁶ učiniti, a po tom posledním panování již jemu ty dědiny odhádané dědicky zůstati mají. Pakli by kdo odhadovati nedal anebo po odhádání v skutečné držení nevpustil⁷, tehdy místokomorník má na těch dědinách zůstati a odtad neodjížděti a k úřadu purkrabství pražského poslati a oznámiti, že jest odhádati nedal, aneb po odhádání v skutečné držení nevpustil. Tehdy hned purkrabě pražský aneb místo jeho držící má jeti tam na ty dědiny a mocí úřadu svého v ten statek odhádaný v skutečné držení uvésti. A když tak uveden bude, má přijeti ke dskám zemským a panování poslední jalové⁸ od starosty komorničího vzíti, a tím panováním již jest na vrch práva⁹ dovedl, a tak již jemu ty dědiny odhádané dědicky zůstati mají. Pakli by vždy v skutečné držení potom nebyl vpuštěn, tehdy má naň tím způsobem hned bez prodlévání tak jako na odbojovníka¹⁰ práva saženo býti.

[B rukou β]:

Po tom artykuli vzíti ten artykul 0 odhadech proti líteře E 10¹

¹ *U rukou a po straně*: Kdyby komorník doma nenalezl toho, na nějž se právo vedlo a proto relací, přijímá-li za zvod nebo nepřijímá, učiniti ne-

mohl, tehdy má připsáno toho zvodu úředníku aneb rychtáři v statku zanechati, zvod oznámiti, a jestliže by hospodář ve dvou nedělich při dskách se neohlásil, že za zvod přijímá neb nepřijímá, tehdy původ má panování žádati, nejináč než jako by bylo za zvod přijato. Sněm 1610 folio 34. *Není to doslovný citát z artykule O zvodích, nýbrž přestylisovaný, co do smyslu totožný text. Viz nový E X.*

♠ *U rukou a po straně:* Zřízení zemské E X: Pro nezprávu, kde se právo vede, listy na odhad po panování kdykoliv jíti mohou po dvou nedělich.

♣ *U rukou a po straně:* O odhaděch. Sněm 1610 folio 31.

♠ *U rukou a po straně:* Jalové panování teprvá v osmi nedělich po odhadu aby se vyžádalo. Sněm 1610 folio [XXXIII].

♠ A nebyl-li by ten ... zapsáno stojí připsáno v B rukou β.

♠ po 8 nedělich, jakž následující artykul to vysvětluje připsáno v B rukou β místo slov po dvou nedělich, ale následující artykul, o němž běží, je teprve nový E X.

¹ Viz D XIX nový, pozn. 1.

α V B poznamenáno V. Budovcem po straně (začátek stříznut vazbou): tak se vede vrch práva: 1. úmlvou, 2. zvodem, 3. zvedením, 4. panováním, 5. odhadem, 6. skutečnejm držení (!), 7. jalovejm panováním.

β V. Budovcem v B po straně: — ̂ — Osummu — Na úmluvu po 2 nedělich.

γ V. Budovcem v B po straně: Na zvod po 2 nedělich.

δ V. Budovcem v B po straně: Zvedení z komorníkem.

ε V. Budovcem v B po straně: Komorník na panování po 2 nedělich.

ζ V. Budovcem v B po straně: List na odhádání po 2 nedělich.

η V. Budovcem v B po straně: Ke 4 neděliům odpor.

θ V. Budovcem v B po straně: Obeslání ke 2 neděliuom. V. Budovcem tu všude jako již při D XIX slovo „neděle“ zkracuje pouhým „n.“, při rozpisování této zkratky přidržují se u dat. plur. tvaru tisku 1564, jako již se stalo u pozn. η.

ι V. Budovcem v B po straně: Naučení.

κ V. Budovcem v B po straně: Pokuta všetečně odhadu odporujícího.

λ V. Budovcem v B po straně: Skutečné držení.

μ V. Budovcem v B po straně: Poslední panování dědičné po 2 nedělich.

ν V. Budovcem v B po straně: Odpor.

ο V. Budovcem v B po straně: To jest věc divná. že to panování poslední, kderěz jest vrch práva, slove jalové, jesto by mělo slouti opravdivé a dědičné.

π V. Budovcem v B po straně: Poslední panování jalové vrch práva.

ρ V. Budovcem v B po straně: Odboj.

D XXII*.

Jestliže by kdo který statek držel svůj a na něm byl puonem neb obesláním zastížen a prvé, nežli by ta pře k rozsudku

přišla a on by statek v tom prodal aneb jakkoli jinak odbyl a puvod obdržal-li by na něm rozsudkem aneb právem stáným jakou summu, tehdy bude moci právo vésti na ten statek, na kterémž jest pohnaného svým puohonem neb obesláním zastihl^a.

* *Nezměněn.*

^a *V. Budovec po straně v B: Actio in bona in fraudem citationis alienata.*

D XXIII*.

Obdrží-li puvod kterou při o dědictví nebo summu, muož právo své prodati, dáti neb postoupiti, komuž se jemu zdáti bude. A komu bude dáno neb prodáno, muož právo vésti a dovesti jako on sám aneb poručníka udělati (k dovedení práva) dskami^a.

* *Nezměněn.*

^a *V. Budovec po straně v B: Cessio actionum.*

D XXIV*.

Ustojí-li kdo právo na kom o dědictví aneb o summu aneb o jiný jaký statek, to stáné právo hned muož dáti neb prodati aneb poručníka k vedení a dovedení práva udělati dskami.

* *Nezměněn.*

D XXV*.

Jestliže by kdo maje rozsudek aneb stáné právo před kterým-koli soudem a v tom nezačna právo vésti aneb zatykače nevezma, umřel^a by, že po něm dědic, poručník neb nápadník (jestliže by ten toho nepromlčel) též bude moci právo vésti neb zatykač na toho, na komž jest při obdržal, buď rozsudkem neb stáným právem vzíti a toho zatknouti, na komž již při obdržal neb právo ustál. Pakli by ten, maje rozsudek neb stáné právo, za živnosti své začal právo vésti a v tom umřel, že po smrti jeho též dědic, poručník neb nápadník muož to právo začaté dovesti. A jestliže by tak ten, na komž by přísudek se stal aneb stáné právo dáno bylo, umřel, tehdy tolikéž bude se moci týmž způsobem k dědicuom, poručníkům neb nápadníkuom zachovati neb k držiteluom statku^b.

A kdož by měl též zápis pod zatykačem ť při úřadu purkrabství pražského aneb jakkoli se jinak pod jakoukoli pokutou zapsal a za-

vázal by k zaplacení toho dluhu dědice a držitele statku svého po smrti své, a v tom by, než čas k zaplacení přijde, jistec neb věřitel umřel, také se tak, jakž vajs psáno stojí, k sobě dědicové, nápadníci, poručníci zachovajte po právě jdouc neb se zatýkajíc.

* *Nezměněn.*

α *V. Budovcem v B po straně:* Si quis in caep[ta] lite moritur.

β *V. Budovcem v B po straně:* Si reus aut actor moritur.

γ *V. Budovcem v B po straně:* Zápis pod zatykačem.

D XXVI.

Jestli^a že by se kdy trefilo, že by se kdo zdlužil v více, nežli by statku svého měl, a ti rukojmě (kteří jsou zaň) jestliže by ho z toho poháněli, chtěc někdo právem svého před jinými dobytí, i nemá toho napřed žádný míti ani ten, kdo napřed pohání, ani ten, kdož naposledy pohání, než mají se o ten statek všickni dělití, též ti, kdož pohánějí, jako ti, kdož nepohánějí, více-li kdo dá, více má vzíti. Než ti, kteří by poháněli, mají napřed z toho statku vzíti, což na pŕhony naloží anebo utratí pro tu při. Pakli by kdo kterým rukojmím statek zapsal dskami a jiní zaň slibujíc své dali a to provedli, že též s tím nebo s těmi, kdož zápis mají, míti mají rovný díl své záplaty. A ten, kdož by svévolně více se dlužil, nežli by statku měl a tudy by rukojmě své zavedl^a, takový každý aby J. Mti. král. v moc upadl a J. Mt. král. bude takového každého buď na hrdle neb jakkoli jináč by ráčil, moci trestati^β.

Než co se kupcův z měst, městeček stavův panského a rytířského (kteří handle své ven z země aneb zase do země vedou) do-
týče: jestliže by který z nich se zdlužíc věřitelé naň nastoupili, aneb γ sám on věřiteluom svým statek odevzdal^b, tehdy mají všickni věřitelé, kupci domácí i cizozemci, kteříž by dluh spravedlivý ukázali, v tom rovnost nésti a sobě^δ podlé malosti a velikosti z téhož statku, pokud toho stává, platiti. †

^a † *rukou a po straně:* O prodávání statkův po smrti [lidí] zadlužilých. Sném léta 1610 folio 80. *Viz dále.*

^b † *rukou a po straně:* Cizozemci v půjčkách peněz že rovného práva s domácími užiti mají. Sném léta 1575 folio 9. Item 1610 folio 85. *Viz dále.*

D XXVI. [A i B nový].

Při prvním rozdílu¹ tohoto artykule má státi artykul tento:

O neprodávání^a statků po smrti lidí zadlužilých.

Jest-li že by komissaři, buď od krále J. Mti. neb panův Jich Mti. a vládyk na plném soudu zemském zřízení, v půl léte pořad zběhlém od nařízení komissí statkův takových prodati nemohli a věřitelové souce na průvod podání, že by již své dluhy vejповědí přisouzené měli: tehdy budou míti věřitelové tu moc a právo, buď všickni společně aneb někteří z nich, o kteréž by se tíž věřitelové snesli, jedním komorníkem pražským od desk zemských v týž statek ku pravému právu dědickému, čemuž se žádné překážky a odporu činiti a takového uvázení hájiti nemá, se uvázati, jej opatřiti, důchody k svému užitku přijímati a týž statek prodati i ve dsky zemské tomu, komuž by prodán byl, zase^b k dědictví zprávou, do summy jednoho každého věřitele obyčejnou, klásti budou moci, než byl-li by kdo toho statku pro dluh svůj prvé listy obrannými neb odhadem bez jalového panování v držení, ten při tom zůstati má; však témuž prodaji toho statku, jakž se svrchu píše, ten držitel překážky činiti nemá. A když tak statek prodán bude, tehdy držitel toho statku nemá jeho žádnému postupovati, leč by mu summa jeho se všemi ouroky a škodami, na to vzešlými, prvé dána a zaplacená byla, a co by po zplacení téhož listu obranního summy trhové zbylo, o tu summu věřitelové jiní podlé velikosti a malosti mají se všickni rozdělití; pakli by věřitelové o placení, kdo by jeden druhého předčiti^c měl, mezi sebou nedorozumění^d měli, aby úředníci menší vyslyšice strany je vejповědí podlé předešlých přisudkův^e podělili².

‡ K druhému rozdílu téhož artykule toto se má připojiti:

Cizozemci v půjčkách peněz rovného práva s domácímí^f užiti mají.

A kdož by koliv z cizozemcův osobám^g kteréhožkoli stavu do království tohoto jakých peněz půjčil a ujištění toho dluhu podlé pořádkův tohoto království k sobě přijal, že ten každý cizozemec tak dobře jako jiní domácí a přítel k záplatě své přijíti a v tom jednostejné rovnosti a práva cizí s domácím, pokud by statku toho jistce stačovalo, užiti má³.

Sněm
léta 1610.

Sněm
léta 1575h.

Sněm
léta 1610.

Však kteří by koliv jaké dluhy měli, ti aby jistotami své dluhy pojištěné mívali a po přísudcích, aby žádného práva nevedli nežli zatýkáním aby své dluhy dobývali a kdož by tak zatčen byl a maje statek, že by na věži zůstával a platiti nechtěl, tehdy ten cizozemec, kteréhož by se dotýkalo, aby to na soudce zemské vznesl a opatření svého odtud aby očekával, a soud zemský má neprodleně toho cizozemce opatřiti, aby k dluhu svému spravedlivému přijíti mohl⁴.

^a prodávání sněm 1610.

^b co se B; zase A a sněm 1610.

^c předjíti B; předčiti A a sněm 1610.

^d měl, mezi sebou nedorozumění nemá B; má A a sněm 1610.

^e příkladův sněm 1610.

^f s cizozemci B; s domácími A a sněm 1575.

^g osobám nemá B; má A a sněm 1575.

^h Sněm léta 1575 má jen A.

¹ *Rozdilem se tu mívá odstavec, jak patrno z dalšího nadpisu K druhému rozdlu . . ., při němž je znamení ¶, jež se opakuje na konci druhého odstavce.*

² *Celý tento odstavec převzat z art. sněmu 1610 O prodávání statkův po smrti lidí zadlužilých kromě úvodních slov Co se statkův po lidech zadlužilých z světa sešlých a těch, kteří by pro dluhy z království tohoto ujeli, dotýče, toho se při předešlém způsobu a zřízení zemském D26 zůstavuje, však s tímto dalším opatřením. Viz tištěné artykule sněmu 1610, str. L XXX.*

³ *Celý tento odstavec kromě úvodních vět převzat z art. sněmu 1575, drž. a zavř. v outerý po sv. Matouši evangelistu Páně (27./9.) Cizozemci v půjčkách peněz rovného práva s domácími užiti mají. Po straně v deskovém zápise poznamenáno: 8 — Též do zřízení zemského. Viz Sněmy české IV, str. 275 (8 neotištěno).*

⁴ *Celý tento odstavec převzat z druhého odstavce art. sněmu 1610 Cizozemci, kteří do země na sněmu přijati nejsou, desk zemských užívati nemají kromě první věty Než co se dluhův dotýče, cizozemci v půjčkách peněz aby něho práva s domácími užiti mohli. Viz tištěné artykule sněmu 1610, str. LXXXV.*

^a *V. Budovcem v B po straně: fideiussoribus ab antea (!) plus debentis quam [s]olvendo est, quo modo sua exigenda?*

^β *a J. Mt. král . . . trestati v B. zatřeno V. Budovcem a po straně poznamenáno: Poena plus debentis quam solvendo est.*

^γ *V. Budovcem v B po straně: De praerogativa et portione fideiussorum.*

^δ *Na konci v B připsáno V. Budovcem: Haec inconsiderate dici videntur, nisi enim hypothecarii hyrographariis praeferantur et nisi hypothecarii et hyrographarii (!) quilibet singulatim inter se conferantur qui nempe prior horum tempore sit, qui legitime suam actionem persecutus, solutio valde incerta erit, ne dicam inepta.*

D XXVII.

Co^a se dotýče puohonuov dluhuov sum hlavních aneb také ze škod: Jestliže by původovi proti pohnanému přísudek se stal králem J. Mtí. a pány nebo úředníky menšími a právo že by po rozsudku anebo po právě stáném pro tu summu, anebo pro ty škody mělo na pohnaného vedeno býti a na dědiny jeho, a týž pohnaný že by dědin svých svobodných neměl, než toliko dědiny zápisné a duchovní: i takto jest J. Mt. se pány radou svou o tom rozkázati ráčil, aby též práva vedení bylo na ty dědiny téhož pohnaného do též summy, pokudž zápisové témuž pohnanému na též dědiny svědčí, a vajíše nic. A to práva vedení býti má bez újmy spravedlnosti a bez škody gruntovnímu pánu týchž dědin, komuž by ta vajplata spravedlivě příslušela. A když by právo a zvod na ty dědiny udělán býti měl, tehdy ten zvod veden býti má na ty dědiny zápisné do summy, kterouž týž pohnaný na těch dědinách zapsanou má, a pokudž obdržal a vajíše nic. A pakli by k odhádání přišlo, že také to odhádání na těch dědinách zápisných do summy, kterouž týž pohnaný na týchž dědinách má zapsanou, odhádáno má býti jemu, původovi, což jest summy právem ustál na týmž pohnaným, a to však do té summy, pokudž zápisové na týchž dědinách svědčí, a vajíše nic. A to také beze vší škody pánu gruntovnímu, a tak, jakož nahoře doloženo jest. A týž puovod (jemuž by tak odhádáno bylo) držeti má dotud, dokudž by to zboží nebylo vyplaceno od pána dědičného téhož zboží anebo od toho, kdož by právo k té vajplatě měl. A při splacení téhož zboží týž puovod summu svou vezma, toho zas postoupiti má beze vší odpornosti^b.

^a Vladislav, z Boží milosti král český etc. rozkázal ve dsky pamatné zapšati a znamenati *škrtnuto z tisku 1564 v B.*

^b Poslové na to od krále J. Mtí. byli jsou: Půta z Ryžmberka a z Švihova, jinak z Skal, nejvyšší sudí království českého, Jan z Šelnberka, kancléř království českého z panuov. A Jan z Roupova, nejvyšší písař království českého a hofmistr dvoru krále J. Mtí. z vládyk, vypravující nadepsané věci, k tomu zvláště vyslaní *škrtnuto z tisku 1564 v B.*

D XXVIII.

J. Mt. král. také k tomu povolovati ráčí: Jakož jest soud zemský do desk zemských připsati po majestátu krále Vladislava rozkázal, aby na dědiny zá-

pisné právo vedeno pro nezprávu býti mohlo, jakž níže psáno stojí: „Léta tisícého čtyřstého devadesátého osmého ve čtvrtek po svatém Benedyktu¹, tu páni a vládky na plném soudu ráčili jsou rozkázati tento artykul ve dsky připsati: že též také pro nezprávu bude moci právo vésti na dědiny zápisné tím vším obyčejem, jakž tento nález starý krále J. Mti.^a a rozkázání ukazuje, kdyby se dědictví neb dědin svobodných nedostala².“

^a starý krále J. Mti. připsáno v B rukou β, ale celý artykul je v B přeškrtnut.

¹ 22. března.

² Celý artykul je již v zemském zřízení z r. 1549 jako G 25; část od slov Léta tisícého až do konce je již v zřízení zemském z r. 1500 (viz vyd. Palackého str. 108, čís. 178).

D XXIX.

Po nálezu panském a vládkým aneb po právu stáném nemá žádnému práva vedení zastaveno býti; než jestliže by kdo chtěl lepší spravedlnost míti k těm dědinám, na které se právo vede, maož odpor vložit a k tomu odporu, má-li jakou spravedlivost, pohnati, nedada dvěma neděľm po odhadu projíti, ale na toho, na kohož se právo vede, má předse právo puštěno a na vrch dovedeno býti, jestliže by té summy i náklady ten (na kohož se přisudek stal aneb stáné právo dáno jest) nessel. A to dovedení práva nemá tomu, kdož odpor činí, ke škodě jeho spravedlnosti býti, než ten, na kohož se právo vede, nemuož odporu klásti, leč by pro většší aneb zaplacenou summu právo vedl: tehdy ten každý máž odpor tomu právu vedení, na číž se statek neb dědiny vede, odpor učiniti. Pakli by kdo jsa puohonem v kterém statku zastížen, než by se právo dovedlo, ten statek prodal a odbyl, že ten držitel téhož statku a dědin bude moci to právo vedení jako ten, na kohož se přisudek stal aneb stáné právo dané, ssouti a k svému zprávcí, dada jemu časné na úmluvu, hleděti ≡

^a Celý artykul v B přeškrtnut a třemi čárkami jako odkazovacím znaménkem se odkazuje na Artykul nový, před nímž se ono znaménko opakuje.

[B rukou β]: ≡ Artykul nový

Obdrží-li kdo na^a soudu komorním neb při soudu purkrabským kterou při o peníze neb o pokutu, chce-li pro nedostičinění^b nálezu neb stannému právu po právu kráčeti a k statku hleděti, tehdy od toho soudu, kdežs prvé zůstal, vezmi relací ke dskám zemským a potom ved' právo, jakž výš vyměřeno jest.

^a při škrtnuto.

^b nezaplacení s právem škrtnuto.